

Dönem : 1
Toplantı : 3

MİLLET MECLİSİ S. Sayısı : 635

27 . 6 . 1931 tarihli ve 1833 sayılı Arazi Vergisi Kanununun 9 ncu maddesinin değiştirilmesine dair kanun tasarısı ve Maliye, Ticaret, Tarım, Sanayi, İçişleri ve Plân komisyonlarından seçilen dörder üyeden kurulan Geçici Komisyon raporu (1/634)

T. C.

Başbakanlık

Kanunlar ve Kararlar

Tetkik Dairesi

Sayı : 71 - 2220/173

16 . 1 . 1964

MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Maliye Bakanlığınca hazırlanan ve Türkiye Büyük Millet Meclisine arzı Bakanlar Kurulunca 16 . 1 . 1964 tarihinde kararlaştırılan «27 . 6 . 1931 tarihli ve 1833 sayılı Arazi Vergisi Kanununun 9 ncu maddesinin değiştirilmesine dair kanun tasarısı» gerekçesiyle birlikte ilişik olarak sunulmuştur.

Görevinin yapılmasını rica ederim.

İsmet İnönü

Başbakan

GEREKÇE

Millî sınırlar içinde yaşayan fertlerin genel mahiyetteki müşterek ihtiyaçları Devlet tarafından «Kamu hizmetleri» kavramı dâhilinde karşılanmakta, mahallî kuruluşların özellik arz eden mahallî hizmetleri de mahallî idareler tarafından yüklenilmiş bulunmaktadır. «Mahallî finans» kavramı bu mahallî kuruluşlar tarafından yüklenilen hizmetler için malî kaynakların temini probleminden doğmaktadır.

Şehirleşme hareketleri, bu hareketlerin ortaya çıkarmış olduğu çeşitli sosyal ve ekonomik sorunlar, mahallî hizmet ve giderlerin eski devirlerle kıyaslanamayacak derecede genişlemesi ve artması sonucunu vermiş, buna bağlı olarak da mahallî finans, âmme maliyesinin kısımlarından birisi haline gelmiştir.

Önemi bu şekilde artan ve fakat eski şartlara ve geleneklere göre kurulmuş bulunan mahallî finansın geçirdiği istihalelere paralel olarak bir reforma tabi tutulması ihtiyacı kendisini göstermektedir.

Birinci Beş Yıllık Kalkınma Plânında, kamu sektörü yanında mahallî idareler tarafından gerçekleştirilecek yatırım harcamaları gösterilmiş, bilhassa yurdun bâzı fakir ve geri kalmış bölgelerinde mahallî idarelerin yapmaları gereken hizmetlerin bölgeden sağlanan gelirlerle karşılanmasına imkân olmadığına işaret edildikten sonra yurdun her bölgesini asgari bir hizmet standardına erdirmek için genel bütçe gelirlerinden mahallî idarelere yeterli aktarmalar yapılmasından başka bina vergilerinin, şehir içi arsaların vergilenmesinin ve başkaca mahallî idare gelirlerinin düzenlenmesi suretiyle bu idarelerin malî bünyelerini kuvvetlendirici tedbirler alınması, 1963 yılı icra programının 69/218 - 2 nci maddesinde de arsaların uzun zaman boş bırakılmalarının önlenmesi ve bunların bulunduğu yerlere götürülen kamu hizmetlerine arsa sahiplerinin, arsanın rayiç bedeli üzerinden katılmaları için gerekli tedbirlerin bu yıl içinde yürürlüğünün sağlanması öngörülmüştür.

Genel vergi reformu içinde mahallî idare gelirlerini teşkil eden vergiler de ele alınmış ve yapılan çalışmaların bir cephesi olarak, Bina ve Arazi vergilerinin yerine geçecek, Emlâk Vergisi kanun tasarısı hazırlanmıştır. Ancak yeni bir tahrirle gidilmeksizin Emlâk Vergisi reformundan bahsetmeye ve bu vergiyi teklif edilen şekilde kurmaya ve geliştirmeye imkân olacağından hazırlanan bu tasarıda genel tahrir yapılması öngörülmüş ve tahrir yapıp tabrika konulmadıkça kanunun yürürlüğe girmeyeceği kabul edilmiştir.

Ancak, lüzumlu tahrirlerin yapılarak yürürlüğe konulmasının, kısa da olsa, bir zaman alacağı aşikâr olduğu gibi kalkınma plânımızda mahallî idarelerce gerçekleştirilmesi öngörülen yatırımların da, plânın hedefleri yönünden, geri bırakılmasına imkân yoktur.

Bu bakımdan, Emlâk Vergisi Kanununun yürürlüğe gireceği zamana kadar geçecek kısa devre içinde bu idarelere, gerçekleştirmeleri gereken yatırımlar için, nispi bir finansman kaynağı temin etmek zaruri bulunmaktadır.

Hazırlanan bu tasarı ile, 27.6.1931 tarihli ve 1833 sayılı Kanuna göre iratlı ve iratsız tabiriyle muhtelif nisbetlerde Arazi Vergisi alınmakta olan arsalardaki bu tefriğe nihayet verilmekte ve kıymetleri üzerinden binde elli gibi tek bir nisbet uygulanmak suretiyle elde edilecek gelir fazlası ile mahallî idarelerin malî kaynaklarının, kısmen de olsa, kuvvetlendirilmesi temin edilmiş olacaktır. Ayrıca, vergilendirme bakımından adaletsiz bir ayırma son verileceği gibi sağlanacak gelir fazlası, bugün olduğu gibi, yine mahallî idarelere aidolacağı cihetle plânın tahakkukuna da yardımcı olacaktır.

Maddelerin açıklanması

Tasarının 1 nci maddesine göre, arsalarda binde on ve binde beş oranında alınan Arazi Vergisi, her hangi bir tefrik yapılmaksızın, binde elli oranında hesaplanmak suretiyle alınacaktır. Şu kadar ki; esasen binde on oranında vergiye tabi olan arazide her hangi bir değişiklik derpis edilmemektedir.

2 nci madde yürürlüğe aidolup buna göre sevk edilen hükümler yayımı tarihini takibeden malî yıl başından itibaren yürürlüğe girecektir.

3 ncu madde yetkiye aittir.

Geçici Komisyon raporu

Millet Meclisi
Geçici Komisyonu
Esas No. : 1/634
Karar No. : 11

29 . 2 . 1964

Yüksek Başkanlığa

27 . 6 . 1931 tarihli ve 1833 sayılı Arazi Vergisi Kanununun 9 ncu maddesinin değiştirilmesi ne dair Hükümetçe hazırlanan kanun tasarısı Maliye Bakanlığı temsilcilerinin de iştirakiyle görüşüldü.

Komisyonumuz çalışmalarında, evvelece görüş ve mütalâaları öğrenilmiş olan Devlet Plânlama Teşkilâtının, Ticaret Odaları ve Ziraat Odaları Birliğinin bu görüş ve mütalâaları da göz önünde bulundurulmuştur.

Bu mütalâa ve görüşlerin de ışığı altında Hükümet tasarısı incelenerek komisyonumuzca varılan sonuçlar, değişiklik sebepleriyle birlikte, aşağıda açıklanmıştır.

Hızlı nüfus artışı ve nüfusun şehirlerde temerküz etmesi ve diğer ekonomik ve malî sebeplerle arsaların kendiliğinden büyük bir reel kıymet kazandığı, Birinci Beş Yıllık Kalkınma Plânımızda ve 1963 yılı iera programında da, şehir içi arsaların vergilenmesinin düzenlenmesi, arsaların uzun zaman boş bırakılmalarının önlenmesi ve bunların buldukları yerlere götürülen kamu

hizmetlerine arsa sahiplerinin, arsanın rayiç bedeli üzerinden katılmaları için gerekli tedbirlerin bu yıl içinde yürürlüğünün sağlanmasının ön görüldüğü malumdur.

Her sosyal müessese gibi vergi sistemi de memleketin ekonomik, sosyal ve kültürel şartlarına tabi olarak devamlı bir gelişme ve değişme halindedir. İktisaden gelişme halinde olan ve bunu plânlı kalkınma devresine girmek suretiyle gerçekleştirmek çabasında bulunan memleketimizde bu tekâmülün daha da süratli seyrettiği görülmektedir. Bu durumda, mahallî idare vergi sisteminin bir yandan plân ihtiyacının gerekli kıldığı varidatı ve vergi güvenliğini sağlayacak şekilde malî yönden, sosyal adalet hedeflerini gerçekleştirmeyi mümkün kılacak şekilde sosyal yönden müessiriyetinin artırılması lâzımgelmektedir.

Komisyonumuzca incelenen tasarı yukarıda açıklanan hedeflere yöneltmiş olarak hazırlanmış bulunmaktadır.

Madde 1. — 27 . 6 . 1931 tarihli ve 1833 sayılı Arazi Vergisi Kanununun 9 ncu maddesinin değiştirilmesini ve iratlı - iratsız ayırımının kaldırılmasını ön gören tasarının 1 nci maddesi ile arsalardan kıymetlerinin binde ellisi nisbetinde Arazi Vergisi alınması hedef tutulmuştur.

Hükümet tasarısında teklif edilen nisbetin, mükellefler üzerinde ağır bir tazyik yapacak ve ödeme takatlarını sarsacak şekilde yüksek olması dolayısıyla ve meslekî teşekküllerin bu konudaki mütalâaları da nazara alınarak bu nisbetin Hükümet tasarısına nazaran bir miktar indirilmesi komisyonumuzca benimsenmiş ve vergi oranı binde onbeş miktarına indirilmiştir.

Madde 2. — Tasarının yürürlüğe ait 2 nci maddesindeki (Bu kanun yayınlandığı tarihi takibeden malî yıl başından itibaren...) hükmü (Bu kanun 1 Mart 1964 tarihinden itibaren...) şeklinde değiştirilmiştir.

Madde 3. — Tasarının 3 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

Öncelik ve ivedilikle görüşülmesine karar verilen kanun tasarısı Yüksek Meclisin tasviplerine arz olunur.

Başkan Çanakkale <i>Ş. İnan</i>	Başkanvekili Sakarya <i>N. Bayar</i>	Sözcü Konya <i>R. Özal</i>	Kâtip Ağrı Söz hakkım mahfuz <i>N. Güngör</i>
Amasya <i>R. Arpacıoğlu</i>	Adana Söz hakkım mahfuzdur <i>Y. Aktınur</i>	Adana Muhalifim söz hakkım mahfuz <i>A. Savrun</i>	Amasya Söz hakkım mahfuzdur <i>M. K. Karan</i>
Burdur <i>N. Yavuzkan</i>	Bursa Söz hakkım mahfuzdur <i>A. Türkel</i>	Bursa Z. Uğur İmzada bulunmadı	Erzurum <i>G. Karaca</i>
Giresun <i>A. Cüceoğlu</i>	İstanbul <i>V. Özarar</i>	İzmir Söz hakkım mahfuz <i>İ. Gürsan</i>	Kastamonu Muhalifim söz hakkım mahfuzdur <i>İ. H. Yılanlıoğlu</i>
Konya <i>K. Ataman</i>	Konya <i>A. Kuzucu</i>	Maras Muhalifim <i>A. Hüdayioğlu</i>	Ordu <i>İ. Ağaoğlu</i>
Rize Söz hakkım mahfuz kalmak üzere <i>A. H. Güner</i>	Siirt <i>H. Özgen</i>	Sivas <i>R. Günay</i>	Van <i>Ş. Köserisoğlu</i>

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

27.6.1931 tarihli ve 1833 sayılı Arazi Vergisi Kanununun 9 ncu maddesinin değiştirilmesine dair kanun tasarısı

MADDE 1. — 27.6.1931 tarihli ve 1833 sayılı Arazi Vergisi Kanununun 9 ncu maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Verginin nisbeti

«Madde 9. — Arazi Vergisi aşağıda yazılı nisbetler üzerinden alınır :

- A) Arazi için kıymetlerinin binde onu,
B) İratlı ve iratsız arsalar için kıymetlerinin binde ellisi.»

MADDE 2. — Bu kanun yayınlandığı tarihi takibeden malî yıl başından itibaren yürürlüğe girer.

MADDE 3. — Bu kanun hükümlerini İçişleri ve Maliye bakanları yürütür.

15.1.1964

Başbakan	Devlet Bakanı ve Başb. Yardımcısı
<i>İsmet İnönü</i>	<i>K. Satır</i>
Devlet Bakanı	Devlet Bakanı
<i>İ. S. Omay</i>	<i>M. Yolaç</i>
Devlet Bakanı V.	Adalet Bakanı
<i>İ. S. Omay</i>	<i>S. Çumralı</i>
Millî Savunma Bakanı	İçişleri Bakanı
<i>İ. Sancar</i>	<i>O. Öztürk</i>
Dışişleri Bakanı V.	Maliye Bakanı
<i>K. Satır</i>	<i>F. Melen</i>
Millî Eğitim Bakanı	Bayındırlık Bakanı
<i>İ. Öktem</i>	<i>A. H. Onat</i>
Ticaret Bakanı	Sağ. ve Sos. Y. Bakanı
<i>F. İslimyeli</i>	<i>K. Demir</i>
Güm. ve Tekel Bakanı	Tarım Bakanı
<i>M. Yüceler</i>	<i>T. Şahin</i>
Ulaştırma Bakanı	Çalışma Bakanı
<i>F. Alpiskender</i>	<i>B. Ecevit</i>
Sanayi Bakanı	Enerji ve Tabii Kay. Bakanı
<i>M. Erten</i>	<i>H. Oral</i>
Turizm ve Tanıtma Bakanı	İmar ve İskân Bakanı
<i>A. İ. Göğüş</i>	<i>C. Uzer</i>
Köy İşleri Bakanı	
<i>L. Yurdoğlu</i>	

GEÇİCİ KOMİSYONUN DEĞİŞTİRİŞİ

27.6.1931 tarihli ve 1833 sayılı Arazi Vergisi Kanununun 9 uncu Maddesinin değiştirilmesine dair Kanun

MADDE 1. — 27.6.1931 tarihli ve 1833 sayılı Arazi Vergisi Kanununun 9 uncu maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Verginin nisbeti

Madde 9. — Arazi Vergisi aşağıda yazılı nisbetler üzerinden alınır.

- A) Arazi için kıymetlerinin binde onu,
B) İratlı ve iratsız arsalar için kıymetlerinin binde onbeş,

MADDE 2. — Bu kanun 1 Mart 1964 tarihinden itibaren yürürlüğe girer.

MADDE 3. — Bu kanun hükümlerini İçişleri ve Maliye Bakanları yürütür.